

Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Reykjavík 16. september 2026

Lindargötu Arnarhvoli
101 Reykjavík

2609012SA VRB
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um breytingar á lögum um kílómetragjald, S-164/2026

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt, dags. 2. september 2026, þar sem óskað er eftir umsögnum um áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um kílómetragjald á ökutækin nr. 100/2025.

Í áformaskjali kemur fram að með hliðsjón af fenginni reynslu af upptöku kílómetragjalds og framkvæmd laganna þyki tilefni til að leggja til breytingar á lögnum, einkum í því skyni að styrkja lagaumgjörðina og styðja þar með við framkvæmd gjaldtökunnar og innheimtu gjaldsins.

Afstaða Sambandsins

Eins og fram kom í umsögn Sambandsins þegar lög nr. 100/2025 voru til umfjöllunar á Alþingi þá hafa áhyggjur sveitarfélaga af þessari gjaldtöku einkum snúið að því hvort að hún komi til með að rýra samkeppnisstöðu tiltekinna landsvæða vegna áhrifa hennar á atvinnu og framfærslukostnað. Á Íslandi er byggð dreifð um víðfemt landið og til að koma einstaklingum og vörum til og frá höfuðborgarsvæðinu, hvar ýmis grundvallarþjónusta fer fram, þarf að aka langar vegalengdir.

Í ljósi þess hefur Sambandið lagt áherslu á að þegar komin er reynsla á gjaldtökuna verði gerð nákvæm greining á áhrifum skattheimtunnar á atvinnu, vöruverð og búsetu á landsbyggðinni, áður en haldið er áfram með innleiðingu breytinganna. Sambandið ítrekar þá áherslu.

Þá er í áformaskjöllum tiltekið að kveða eigi á um undanþágur frá kílómetragjaldi á ákveðin ökutæki sem ekki eru notuð á vegakerfinu sem og að skýrar verði kveðið á um undanþágur björgunarsveita frá kílómetragjaldi.

Í því samhengi óskar Sambandið eftir að undanþágur nái einnig til ökutækja slökkviliða. Slökkvilið sinna lögbundinni grunnþjónustu á sviði brunavarna og almannavarna og akstur ökutækja þeirra er þannig fyrst og fremst liður í að tryggja öryggi almennings. Um er að ræða starfsemi sem sveitarfélögum ber að tryggja og akstur ökutækjanna er ekki valkvæð starfsemi eða hefðbundinn atvinnurekstur heldur órjúfanlegur þáttur í framkvæmd lögbundinna verkefna.

Þá felur gjaldtaka af slíkum ökutækjum auk þess að meginsteftu í sér tilfærslu fjármuna frá sveitarfélögum, sem bera kostnað af rekstri slökkviliða, til ríkissjóðs vegna aksturs við framkvæmd lögbundinnar neyðarþjónustu. Hún skapar því ekki hvata til að draga úr valkvæðum akstri með sama hætti og

gjaldtaka af almennri umferð getur gert. Umfang og eðli aksturs slökkviliða ráðast fyrst og fremst af útköllum, æfingum, viðhaldi viðbragðsgetu og öðrum verkefnum sem nauðsynleg eru til að uppfylla lögbundnar skyldur.

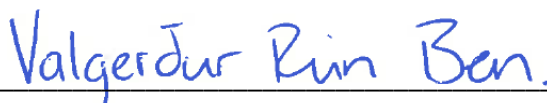
Sérstaklega þarf einnig að horfa til aðstæðna sveitarfélaga þar sem þjónustuvæði slökkviliða eru víðfeðm og vegalengdir langar. Þar getur nauðsynlegur akstur vegna útkalla og viðbúnaðar verið verulegur án þess að sveitarfélagið hafi raunhæft svigrúm til að draga úr honum. Kílómetragjald getur því haft mismunandi fjárhagsleg áhrif eftir landfræðilegum aðstæðum og lagt hlutfallslega meiri kostnað á sveitarfélög sem þurfa að tryggja viðbragð yfir stór þjónustuvæði.

Með vísan til framangreinds eru málefnaleg rök fyrir því að ökutæki sem eru sérstaklega skráð og eingöngu notuð í starfsemi slökkviliða njóti sambærilegrar undanþágu frá kílómetragjaldi og ökutæki björgunarsveita. Slíka undanþágu mætti afmarka skýrt í lögum og tengja við skráningu ökutækisins og skilyrði um að það sé eingöngu ætlað til lögbundinnar starfsemi slökkviliðs.

Að sama skapi óskar Sambandið eftir að undanþága vegna dráttavéla verði útvíkkuð þannig að hún nái einnig til dráttarvéla í eigu sveitarfélaga. Sveitarfélög eiga mörg hver dráttarvélar sem nýttar eru í tengslum við starfsemi umhverfisdeilda eða áhaldahúsa þeirra. Ekki eru allar dráttarvélar með kílómetramæli og að setja upp slíkan búnað getur verið kostnaðarsamt sérstaklega í ljósi þess að um er að ræða ökutæki sem keyra almennt mjög fáa kílómetra á ári.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Valgerður Rún Benediktsdóttir
yfirlögfræðingur